

บทที่ ๔

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงการสรุปผล การอภิปรายผล และการให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

สรุป

การวิเคราะห์เนื้อหาหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง ๑๐ ชื่อฉบับ
ครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ

๑. ลักษณะเนื้อหาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน ผลที่ได้จากการวิจัยปรากฏว่า
หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง ๑๐ ชื่อฉบับ แม้ว่าจะมีลักษณะที่ค่อนข้างแตกต่างกัน แต่วัตถุประสงค์
ในการจัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนคล้ายคลึงกัน รูปแบบในการเสนอเนื้อหาสำหรับเด็ก
และเยาวชนมีความหลากหลายมาก ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อที่ หน้าสำหรับเด็กและเยาวชน
ที่มีเนื้อที่มาก ก็จะมี ความหลากหลายของคอลัมน์ต่าง ๆ มาก ทำให้มีเนื้อหาหลายประเภทด้วย
เช่นในหนังสือพิมพ์มติชนและแนวหน้า ในหนังสือพิมพ์ที่มีปริมาณเนื้อที่จำกัด เช่น เดลิเวอรี่
และสายกลาง ก็จะมี ความหลากหลายของเนื้อหาน้อย เนื่องจากมีคอลัมน์จำกัด หนังสือพิมพ์
มติชน สยามรัฐและชาวไทย เป็นหนังสือพิมพ์ที่ผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนสามารถอ่านได้ทั้ง
ฉบับ เนื่องจากไม่พบว่ามีเนื้อหาที่ให้โทษแก่ผู้อ่าน หนังสือพิมพ์มหาชัยเป็นหนังสือพิมพ์ที่มี
เนื้อหาให้โทษมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะลดน้อย
ลง เนื่องจากปัจจุบันมีหนังสือพิมพ์เพียง ๔ ชื่อฉบับ จากเดิม ๑๐ ชื่อฉบับเท่านั้น ที่ยังคงเสนอ
เนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำ

๒. ปริมาณการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์
รายวัน ๑๐ ชื่อฉบับ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า หน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์
รายวันทั้ง ๑๐ ชื่อฉบับ มีการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนครบทุกด้าน
หนังสือพิมพ์มติชนมีปริมาณการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านโภชนาการ
ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต และด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการเมืองสูงสุด

เมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์รายวันชื่อฉบับอื่น หนังสือพิมพ์บ้านเมืองมีปริมาณเนื้อหาการพัฒนาเด็ก และเยาวชนด้านสติปัญญาและความสามารถมากที่สุด หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีปริมาณการเสนอเนื้อหา ในด้านการเตรียมให้มีโอกาสมากที่สุด หนังสือพิมพ์ที่มีปริมาณเนื้อหาการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในด้านต่าง ๆ น้อยที่สุด คือหนังสือพิมพ์สายกลาง เมื่อเฉลี่ยเนื้อหาแต่ละด้านของหนังสือพิมพ์ แต่ละฉบับแล้ว ปรากฏว่าในหนังสือพิมพ์ ๑ ฉบับจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานมากที่สุด

๓. บทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันในการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่ดีแก่เด็ก และเยาวชน ผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่จะมีการเสนอ เนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมที่ดีครบทุกด้าน หนังสือพิมพ์รายวันทุกฉบับเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยม ด้านความมีสติและปัญญามากที่สุด และด้านการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมรองลงมา เนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ เสนอมากที่สุดในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ดังนี้ คือ ด้านความประหยัด ปรากฏมากที่สุดในหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ ด้านความมีสติปัญญาในหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ด้านการ พึ่งตนเองในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ด้านความรับผิดชอบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ด้านความสามัคคี ในหนังสือพิมพ์แนวหน้า ด้านการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมในหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ด้านความมีวินัยในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และด้านความรักชาติพบในหนังสือพิมพ์มติชนมากที่สุด

จากผลการศึกษาครั้งนี้พอที่จะสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการ ปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่ดีแทบทุกด้าน แสดงว่าหนังสือพิมพ์เองก็ตระหนักดีว่า ตนเองควร จะเข้ามามีบทบาทในการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็น หน้าที่หนึ่งที่หนังสือพิมพ์รายวันควรที่จะปฏิบัติ

๔. การใช้ภาษาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน ผลที่ได้จากการวิจัยปรากฏว่า หนังสือพิมพ์รายวันทั้ง ๑๐ ชื่อฉบับ ใช้ภาษาที่มีลักษณะเข้าใจได้ง่าย นิยมใช้ภาษาพูด ข้อความ สั้นกระชับรัด ความผิดพลาดทางการใช้ภาษาส่วนใหญ่ เกิดจากการสะกดการันต์ผิดพลาดมากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำทับศัพท์หรือสำนวนต่างประเทศ หนังสือพิมพ์มหาชัย เป็นหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับ เดียวที่พบว่า มีการใช้คำสองแง่สองงุมและคำหยาบ นอกจากนี้ไม่พบความผิดพลาดในด้านการ

ใช้คำผิดความหมายและคำเสียดสีหมิ่นประมาทแต่อย่างใด ความผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาจแยกได้เป็น ๓ กรณีคือ การจงใจเขียนให้ผิดเพื่อเรียกร้องความสนใจให้สะดุดตาผู้อ่าน การพิสูจน์อักษรผิดพลาด และการผิดพลาดเพราะความไม่รู้ ขาดทักษะทางด้านการใช้ภาษา หนังสือพิมพ์รายวันที่พบว่าไม่มีการใช้ภาษาผิดพลาดในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเลย ได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลิเมล์เรอร์และชาวไทย

๕. แนวโน้มในการเสนอเนื้อหาประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พบว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการเสนอเนื้อหาคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพัฒนาเด็กและเยาวชน หนังสือพิมพ์ทุกชื่อจัดบับให้ความสำคัญกับเนื้อหาการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการเมือง ส่วนในเรื่องคำนิยมนั้น หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการเสนอเนื้อหาคล้ายคลึงกัน เฉพาะคำนิยมที่สำคัญเป็นอันดับแรก ๆ เท่านั้น คือ ความมีสติและปัญญาซึ่งหนังสือพิมพ์ทุกฉบับให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนคำนิยม เรื่องการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับสอง สำหรับคำนิยม อันดับรองลงมานั้น หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีการจัดอันดับความสำคัญไม่เหมือนกัน อาจกล่าวได้ว่าในการศึกษาครั้งนี้พบว่าหนังสือพิมพ์รายวัน ๑๐ ชื่อจัดบับที่ศึกษานี้มีแนวโน้มในการเสนอเนื้อหาคล้ายคลึงกัน เฉพาะ เรื่องที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ๆ เท่านั้น

อภิปรายผล

การศึกษาเนื้อหาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง ๑๐ ชื่อจัดบับนี้ ช่วยให้ทราบถึงลักษณะเนื้อหาทุกประเภท และพบว่าเนื้อหาในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนนี้ล้วนมีประโยชน์ให้ทั้งความรู้ เนื้อหาสาระและความเพลิดเพลิน อาจกล่าวได้ว่าไม่มีเนื้อหาที่เป็นโทษอยู่ในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเลย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้จัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนมีความตั้งใจจริงที่จะให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากหน้านี้

เมื่อพิจารณาลักษณะการ เสนอเนื้อหาในหน้าสำหรับ เด็กและ เยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้ง ๑๐ ชื่อฉบับ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน เปรียบเทียบกับนโยบายและวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ แล้ว ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน เป็นอย่างมาก เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ตอบสนองแผนพัฒนาเด็ก และเยาวชน ให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านที่เป็นเด็กและ เยาวชนในการที่จะพัฒนาตนเอง ไปในทางที่ถูกต้อง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์รายวันสามารถที่จะเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะ เป็นสื่อแนะหรือเป็นแนวทางชักจูงให้ผู้อ่านที่เป็น เด็กและ เยาวชนสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงตนเองให้ สอดคล้องกับนโยบายและแผนการพัฒนามุคคได้เป็นอย่างดี นับว่าหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อมวลชน ที่มีบทบาทในการพัฒนา เด็กและ เยาวชนที่สำคัญไม่น้อย

เนื้อหาต่าง ๆ พบว่ามีความถูกต้องสูงมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื้อหาส่วนใหญ่ไม่มีความยากหรือสลับซับซ้อนแต่อย่างใด เรื่องที่กล่าวถึงก็มักจะเป็น เรื่องใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน และในการศึกษาค้นคว้านี้พบว่า มีหนังสือพิมพ์ไม่กี่ฉบับที่บอกถึงแหล่งข่าวหรือที่มาของ เรื่องที่นำมา เสนอ ซึ่งอาจเป็น เพราะมีเนื้อที่ในการ เสนอเนื้อหาจำกัด ทำให้มองข้ามความสำคัญในเรื่อง ที่มาของเรื่อง การทราบถึงแหล่งที่มาของภาพหรือเนื้อหา จะช่วยให้สามารถตรวจสอบความ ถูกต้องของเนื้อหาได้ดีขึ้น

เมื่อสังเกตถึงลักษณะเนื้อหาโดยส่วนรวมของหน้าสำหรับ เด็กและ เยาวชนของ หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละชื่อฉบับแล้ว อาจกล่าวได้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งให้ประโยชน์แก่เด็ก มากกว่าเยาวชน ซึ่งอาจเป็น เพราะเยาวชนมีความสามารถในการอ่านสูงกว่าเด็ก มีโอกาสที่จะอ่านหนังสือได้กว้างกว่าเด็ก เยาวชนจะอ่านทุกอย่างที่ผู้ใหญ่อ่านได้ ดังนั้น หน้าสำหรับ เด็กและ เยาวชนจึงต้องการให้ประโยชน์แก่เด็กมากกว่า แต่จากการที่เยาวชนสามารถอ่าน ทุกอย่างได้เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ หนังสือพิมพ์จึงควรที่จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า เยาวชน เป็นผู้อ่านที่มีวิจารณญาณไม่มากนัก ดังนั้น การเสนอภาพ ข่าวและ เนื้อหาก็คควรที่จะมีความ ระมัดระวังอย่างที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดโทษ หรือเป็นตัวอย่างในทางที่ไม่ดี

การจัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับไม่พบว่าเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแต่อย่างใด ผู้จัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนมักจะเป็นเจ้าหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ เช่นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ผู้จัดทำเป็นหัวหน้าข่าว แต่สำหรับหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ผู้จัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนประกอบด้วยหลาย ๆ ฝ่าย คือมีเจ้าหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เอง กับกลุ่มผู้สนใจ คือกลุ่มส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็กทำงานประสานกัน ที่จริงแล้วการจัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนควรที่จะให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ผู้จัดทำที่เป็นเด็กและเยาวชนย่อมที่จะทราบความต้องการของผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชนได้ดีกว่าผู้จัดทำที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชนต้องการอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาสำหรับตนโดยเฉพาะ และถ้าจัดทำโดยพวกเขาเองแล้ว พวกเขาจะให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ปัจจุบันมีหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ คือหนังสือพิมพ์ "เสียงเด็ก" ราคาฉบับละ ๕ บาท ออกวันเสาร์เว้นเสาร์ มีจำนวนหน้า ๒๔ หน้า ขนาด $๑๑ \frac{๑}{๒} \times ๑๔ \frac{๑}{๒}$ นิ้ว เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดทำ ในระยะเริ่มแรกคณะผู้จัดทำแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเปรี้ยว กลุ่มสวัสดิมงคล กลุ่มแคนดู เป็นต้น กลุ่มหนึ่งประกอบด้วยสมาชิกประมาณ ๕-๖ คน แต่ละกลุ่มจะสมัครกับกองบรรณาธิการ รับจัดทำเป็นฉบับ เช่น ฉบับนี้แคนดูจัดทำ ฉบับหน้ากลุ่มเปรี้ยวจะเป็นผู้จัดทำ แต่ในระยะหลังได้เปลี่ยนระบบการทำงานคือ แบ่งงานช่วยกันทำเป็นหน้า คอลัมน์และการ์ตูนเด็กจะเป็นผู้จัดทำ ส่วนด้านธุรกิจการขาย การพิมพ์ อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ นอกจากนี้แล้วหนังสือพิมพ์เสียงเด็กยังเปิดโอกาสให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือโดยการส่งผลงานต่าง ๆ เช่น การ์ตูนนิทาน เรื่องตลก ข่าวสารต่าง ๆ ที่น่าสนใจ (ดูภาคผนวก ข. หน้า ๑๒๗) นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจติดตามว่า อนาคตของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้จะเป็นอย่างไร อาจกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ แสดงให้เห็นแนวโน้มใหม่ของหนังสือพิมพ์ปัจจุบันที่มุ่งเสนอเนื้อหาแก่ผู้อ่านเฉพาะกลุ่มมากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบถึงปริมาณเนื้อที่ในการเสนอเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชนในระยะเวลาที่ศึกษา คือ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๕ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๒๖ กับปัจจุบัน คือปี ๒๕๒๘ กลับพบว่า ปริมาณการเสนอเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะน้อยลงเป็นอย่างมาก คือในระยะแรกของการศึกษา มีจำนวนหนังสือพิมพ์รายวัน ๑๐ ชื่อฉบับที่เสนอเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะ แต่ในปี ๒๕๒๘ เหลือเพียง ๕ ชื่อฉบับ เท่านั้นที่ยังคงจัดทำหน้าสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นประจำ คือหนังสือพิมพ์มติชน สยามรัฐ บ้านเมือง สายกลางและเดลินิวส์ มีหนังสือพิมพ์ที่หยุดจำหน่าย ๒ ชื่อฉบับ คือมหาชัยและชาวไทย หนังสือพิมพ์ที่ยังคงจำหน่ายอยู่ แต่ตัดเนื้อที่สำหรับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะออก คือหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ แนวหน้าและไทยรัฐ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งตัดเนื้อที่สำหรับเด็กและเยาวชนเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๒๘ ซึ่งอยู่ในระหว่างปีเยาวชน นับเป็นเรื่องที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง

การเสนอภาพ ข่าวและเนื้อหาต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ปัจจุบันมีความรุนแรงและไม่เหมาะสมกับผู้อ่านที่เป็น เด็กและเยาวชน เป็นอย่างมาก การจัดเนื้อที่สำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะช่วยลดความรุนแรงและเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านมากขึ้น ปี ๒๕๒๘ เป็นปีเยาวชน หนังสือพิมพ์ควรที่จะตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนมากเป็นพิเศษ แต่การพลิกกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม หนังสือพิมพ์รายวันกลับลดปริมาณเนื้อที่สำหรับเด็กและเยาวชนลง นับเป็นแนวโน้มที่ประหลาดเป็นอย่างมาก และเป็นเรื่องที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่งว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีความสำคัญต่อสังคมหรือประเทศชาติน้อยลงหรืออย่างไร

ข้อเสนอแนะ

๑. การศึกษาถึงลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของหนังสือพิมพ์รายวัน ถ้าเป็นไปได้ควรจะมีการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับ เพื่อที่จะได้ทราบถึงเนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนทั้งหมดที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวัน
๒. การวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ควรที่จะมีการทดลองศึกษากับนิตยสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เช่น หนังสือการ์ตูน เพื่อที่จะได้ทราบถึงลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และอาจนำมาศึกษาเปรียบเทียบการเสนอเนื้อหาระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยกันได้

๓. ควรที่จะมีการเปรียบเทียบลักษณะการเสนอเนื้อหาระหว่างหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง เช่นอาจเปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์คุณภาพ หนังสือพิมพ์ทั้งคุณภาพทั้งปริมาณ และหนังสือพิมพ์ปริมาณ หรือระหว่างชื่อดับค้อชื่อดับ อาจทำให้มองเห็นความแตกต่างในการเสนอเนื้อหาชัดเจนขึ้น

๔. การศึกษาถึงเนื้อหาประเภทต่าง ๆ ควรที่จะมีการศึกษาโดยละเอียด การใช้หน่วยในการวิเคราะห์ที่เล็กกว่าแนวคิด (THEME) เช่นคำหรือประโยค จะช่วยให้งานวิจัยละเอียดและได้เนื้อหามากขึ้น

๕. การเปรียบเทียบความต้องการของผู้อ่านที่เป็นเด็กและเยาวชน กับเนื้อหาที่ปรากฏในหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน และวัตถุประสงค์ของผู้เขียน จะช่วยให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร เนื้อหาและผู้รับสารได้ดียิ่งขึ้น สามารถที่จะทราบได้ถึงผลสัมฤทธิ์ของการสื่อสารได้ว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไร

๖. หนังสือพิมพ์รายวัน ควรเสนอเนื้อหาสำหรับเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นและควรเลือกเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ที่เป็นเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับสถานการณ์หรือความต้องการของประเทศชาติ

๗. ควรจะมีการสำรวจความต้องการของเด็กและเยาวชน ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในเรื่องการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ว่าเด็กและเยาวชนต้องการให้หนังสือพิมพ์รายวันเสนอเนื้อหาประเภทใดบ้าง

๘. ในการศึกษาครั้งนี้ คำที่ได้จากการทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัสค่อนข้างน้อย แม้ว่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะการนิยามในการจัดประเภทกว้างเกินไป ในการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้ความเชื่อมั่นสูงขึ้น ควรนิยามการจัดประเภทให้ละเอียดชัดเจน และมีผู้ลงรหัส ๓ คนขึ้นไป